

A jogerős határozattal befejezett büntetőeljárások felnőtt- és fiatalkorú vádlottjairól szóló adatokat tartalmazó adatbázisok felépítése és használata

1. Az adatbázis felépítése:

Az C-D (felnőttkorú terheltek) és FK (fiatalkorú terheltek) adatbázisok xlsx formátumban kerülnek közzétételre. Bizonyos mértékben eltérő a felnőtt és a fiatalkorú terheltekről szóló adatlapok adatgyűjtési köre és felépítése, azonban a módszertan ugyanaz.

Az adatbázis sorokból és oszlopokból áll, az egyes cellák pedig a kódolt értékeket tartalmazzák. Minden **sorban** egy-egy terhelt szerepel. Ugyanazon személy abban az esetben szerepelhet többször, ha a tárgyévben különböző ügyekben is született vele kapcsolatban jogerős határozat, függetlenül attól, hogy az elítélés, felmentés vagy az eljárás megszüntetése befejezésmóddal végződött.

Az **oszlopok** a statisztikai adatlap egyes pontjait képezik le, elnevezésük többnyire az adatlap egyes pontjainak sorszáma, néhány esetben azonban a konkrét kategória megnevezése.

Az adatbázis terjedelme miatt egy szűkített adatbázis kerül közzétételre, amely a leggyakoribb adatigénylések figyelembevételével került összeállításra.

2. Az adatbázis használata:

2.1. C-D és FK adatlapok

Attól függően, hogy a felhasználó milyen adatot szeretne kinyerni, szükséges a C-D és az FK adatlap pontjainak ismerete. Ehhez elérhetőek a minta adatlapok, melyeken a felhasználó kikeresheti, hogy mely típusú adatról szeretne információt kapni.

A C-D és az FK adatlapok mintái megtalálhatóak a „Segédfájlok” ikonban.

- **Példa 1.:** Tárgyévben milyen nemi megoszlásban hoztak a bíróságok jogerős határozatot?
 - Ekkor a C-D lap alapján az 1. a) pontban található az információ, így az adatbázisban az 1.a jelölésű oszlop adatait kell figyelembe venni.
- **Példa 2.:** Tárgyévben hány személyt ítéltek el és hányat mentettek fel?
 - A C-D lap 8.b) pontjában található a jogerős határozat tartalma, mely lehet büntetőjogi felelősséget megállapító határozat, felmentés, vagy megszüntetés. Az adatbázis 8.b jelölésű oszlopában kell tehát az előfordulások gyakoriságát megvizsgálni. (Ugyanez az információ azonban fiatalkorúak esetében a 9.b) pontban található!).

2.2. Segédfájlok az értékek kódolásához

2.2.1. **HEAD fájl**

Az értékkódok leírásai és listái az úgynevezett „Head” fájlban találhatóak, amelyek megtalálhatóak a „Segédfájlok” ikonban. A „Head” fájl tartalmazza:

- a „Field list”-et;
- a „Field type list”-et;
- az egyes „list”-eket.

2.2.2. **FIELD LIST**

2.2.2.1. *Felépítése:*

- „Pont” – ezen a részen található változók felsorolása megegyezik az adatbázis oszlopainak jelölésével, melyek – ahogy a fentiekben már kifejtésre került – követik a C-D és FK statisztikai adatlapok egyes pontjait.
- „Típus azonosító” – ez a szám jelöli, hogy mely típusú kódolást követ az adott változó. Ennek leírása a „**Field type list**”-en található meg. (pl. ahol a típus azonosító 5, ott ez az érték igen (1-es kóddal jelölve, vagy nem (nullás kóddal jelölve) lehet).
- „LIST azonosító” – ez a szám jelöli, hogy az adott értékek kódjai mely „**list**”-ben találhatóak. (pl. a C-D lap 1.a változójának (terhelt neve) kódjai a 101-es „list”-en találhatóak, mely szerint 1 az érték „férfi” és 2 az érték „nő” esetén).

2.2.2.2. Példák – lépésről lépésre:

- **Példa 1.:** Tárgyévben milyen nemi megoszlásban hoztak a bíróságok jogerős határozatot?
 - C-D lapon megkeresni, hogy mely pontban található a terhelt neve (1.a pont)
 - Az adatbázisban kikeresni az 1.a oszlopot, és a felhasználó által igénybevett programtól függő módszerrel meghatározni a különböző értékkódok gyakoriságát
 - A „Field list”-ben megnézni, hogy az 1.a ponthoz mely „list” azonosító tartozik (101)
 - Kikeresni a 101-es „list”-et, majd ez alapján visszakódolni a kapott eredményt (1-es kód: férfi; 2-es kód: nő).
- **Példa 2.:** Tárgyévben hány személyt ítélték el és hányat mentettek fel?
 - C-D lapon megkeresni, hogy mely pontban található az eljárást befejező határozat tartalma (8.b pont)
 - Az adatbázisban kikeresni a 8.b oszlopot és a felhasználó által igénybevett programtól függő módszerrel meghatározni a különböző értékkódok gyakoriságát
 - A „Field list”-ben megnézni, hogy a 8.b ponthoz mely „list” azonosító tartozik (109)
 - Kikeresni a 109-es „list”-et, majd ez alapján visszakódolni a kapott eredményt (901-es kód: büntetőjogi felelősséget megállapító határozat (elítélés); 902-es kód: felmentés).

2.3. Bűncselekmények és büntetések szűrése

2.3.1. Bűncselekmények

2.3.1.1. Alapinformációk

- Felnőttkorú terhelt esetén (C-D lap) a @11 pont és az azt követő Bcs02-Bcs10 mezők tartalmazzák azokat a bűncselekmény kódokat, amelyek miatt az adott terhelt ellen bírósági eljárás folyt. A @11 pont jelöli a legsúlyosabb bűncselekményt. Fiatalkorú terhelt esetén (FK lap) ugyanezen értékek a @12.a és az azt követő Bcs02-Bcs10 mezőkben találhatóak, @12.a mezőben a legsúlyosabb bűncselekménnyel.
- A bűncselekmény kódok a 8-as számú „list”-ben találhatóak. Lehetőség van a bűncselekmény elnevezése és a jogszabályhely alapján való szűrésre is. Fontos figyelembe venni, hogy a kódok követték a Btk. változásait, így a listában megtalálhatóak az egyes bűncselekmények és azok minősítéseinek régi és az új Btk. szerinti kódolásai is. Jellemzően a régi Btk. szerinti bűncselekmények ötjegyű kódolásúak, míg az új Btk. esetében hatjegyűek.

2.3.1.2. Példa – lépésről lépésre:

- **Példa 1.:** Tárgyévben a felnőttkorúak között milyen nemi megoszlásban hoztak a bíróságok jogerős határozatot lopás bűncselekménye miatt?

- Elsőként a bűncselekmények kiszűrésére kerül sor: a 8-as számú „list”-ben kiválogatni a lopás bűncselekményhez tartozó értékkódokat, majd ezeket a felhasználó által igénybevett programtól függően külön adatbázisba kiszűrni/kimásolni
- Ezután már a korábbi lépésekkel meghatározható a nemi megoszlás: C-D lapon megkeresni, hogy mely pontban található a terhelt neme (1.a pont)
- Az adatbázisban kikeresni az 1.a oszlopot, és a felhasználó által igénybevett programtól függő módszerrel meghatározni a különböző értékkódok gyakoriságát
- A „Field list”-ben megnézni, hogy az 1.a ponthoz mely „list” azonosító tartozik (101)
- Kikeresni a 101-es „list”-et, majd ez alapján visszakódolni a kapott eredményt (1-es kód: férfi; 2-es kód: nő).

2.3.2. Büntetések

2.3.2.1. Alapinformációk

- A statisztikai adatlapokon három pontban szerepelnek büntetések:
 - 13. pont: főbüntetések
 - 14. a) pont: önállóan alkalmazott mellékbüntetések, intézkedések
 - 15. pont: a főbüntetés, intézkedés mellett alkalmazott mellékbüntetés, intézkedés
- A **főbüntetések** elnevezései megtalálhatók a C-D és FK lapokon (13. pont alpontjai), így elegendő az adatbázisban a felhasználó által keresett büntetési nemhez tartozó alpont szerint megfelelő oszlop kiválasztása, és az ott található értékek figyelembevételével meghatározható az adott büntetés gyakorisága.
- Az **önállóan alkalmazott mellékbüntetések, intézkedések** (14. a) pont) esetében az adatbázis 14. a) pontjában lévő értékek kódolása a 116. számú „list”-en található. Ezen kódok ismeretében szűrhetők az egyes önállóan alkalmazott mellékbüntetések, intézkedések előfordulásának gyakoriságai.
- A **főbüntetés, intézkedés mellett alkalmazott mellékbüntetés, intézkedés** (15. pont) egyes alpontjai külön oszlopokban találhatóak az adatbázisban. A „Field list” 15. pontjában található meg az, hogy az egyes oszlopok elnevezése melyik büntetési nemet tartalmazza.

2.3.2.2. Példák – lépésről lépésre:

- **Példa 1.:** Tárgyévben hány fő felnőttkorú elítélt kapott főbüntetésként (13. pont) börtönben végrehajtandó szabadságvesztés és hány fő főbüntetés mellett alkalmazott (15. pont) közügyektől eltiltás büntetést lopás bűncselekmény elkövetése miatt?
 - Elsőként a bűncselekmények kiszűrésére kerül sor: a 8-as számú „list”-ben kiválogatni a lopás bűncselekményhez tartozó értékkódokat, majd ezeket a felhasználó által igénybevett programtól függően külön adatbázisba kiszűrni/kimásolni
 - Nincs szükség az elítélés befejezőmód szűrésére (hiszen csak az kap szankciót, akit elítélnek).
 - Börtönben végrehajtandó szabadságvesztés:
 - C-D lapon 13. pontjában kikeresni a szabadságvesztés alpontot (13. b pont)
 - A „Field list” alapján látható, hogy a 13. b.2 pontjának 114. számú listája tartalmazza a büntetési fokozatokat
 - A 114. számú „list”-ben kiválasztani a börtön fokozat kódját (1402)
 - A lopás bűncselekményre már leszárt adatbázis 13.b.2. pontjában meghatározni a 1402-es kód gyakoriságát

- A C-D lap alapján a 13. m.1. pontban található információ a főbüntetés végrehajtásának felfüggesztéséről
- A „Field list” alapján a 13. m.1. pont értéke 5-ös típusú lehet
- A „Field type list” alapján az 5-ös típus igen:1 és nem:0 értéket vehet fel, vagyis ha végrehajtandó szabadságvesztés kiszűrése a cél, akkor az azt jelenti, hogy a 13.m.1 pontban az értéknek 0-t kell felvennie (tehát a felfüggesztésre vonatkozóan „nem” értéket)
- A felhasználó által igénybevett programtól függően külön adatbázisba kiszűrni/kimásolni a börtön fokozatú szabadságvesztés büntetéseket, majd megállapítani a 13.m.1. pontban a 0-s értékek gyakoriságát.
- Közügyektől eltiltás
 - A „Field list”-en kikeresni a 15. pontot, azon belül is a közügyektől eltiltás alpontot (15.1.), majd a lopás bűncselekményekre leszűrt adatbázisból kiindulva megnézni a 15.1. számú oszlopban található valid (nem hiányzó) értékek gyakoriságát.
- **Példa 2.:** Tárgyévben hány fő felnőttkorú elítélt kapott önállóan alkalmazott büntetesként (14.a pont) vagyonekობzást lopás bűncselekmény elkövetése miatt?
 - Elsőként a bűncselekmények kiszűrésére kerül sor: a 8-as számú „list”-ben kiválogatni a lopás bűncselekményhez tartozó értékkódokat, majd ezeket a felhasználó által igénybevett programtól függően külön adatbázisba kiszűrni/kimásolni
 - Nincs szükség az elítélés befejezés mód szűrésére (hiszen csak az kap szankciót, akit elítélnek).
 - Önállóan alkalmazott vagyonekობzás büntetés
 - A „Field list” alapján a 14.a.1 ponthoz a 116. számú „list” értékei tartoznak.
 - A 116. számú „list”-en kikeresni a vagyonekობzás kódját (1335)
 - Az lopás bűncselekményre már szűrt adatbázisban megkeresni a 14.a.1 oszlopot, majd meghatározni a 1335-ös kód gyakoriságát.

2.3.2.3. Megjegyzések az adatok értelmezéséhez

- Fontos figyelembe venni, hogy több bűncselekmény esetén a büntetések halmazati büntetések, így ha a felhasználó például a lopás miatt kiszabott büntetések gyakoriságára kíváncsi, akkor a kapott eredmény nem tisztán a lopás bűncselekmény miatti szankciókat tükrözi majd.
- Ha a felhasználó egy olyan táblázatot hoz létre, amelyben szerepel több bűncselekmény és az ezekért kiszabott szankciók, akkor figyelembe kell venni, hogy a szankciók összessége nem egyenlő az elítéltek számának összegével, hiszen ugyanazon terhelt ugyanazon ügyben ugyanazon bűncselekmény miatt többféle szankciót is kaphatott.